

Gällande regelverk rörande kastrering av smågrisar

Svensk lagstiftning

Djurskyddslagen (1988:534)

Av 10-11 §§ framgår bl.a. att det är förbjudet att göra operativa ingrepp på eller ge injektioner till djur i andra fall än när det är befogat av veterinärmedicinska skäl. För operativa ingrepp på eller injektioner till djur ska veterinär eller annan djurhälsopersonal anlitas. Detsamma gäller då ett djur ska behandlas under allmän bedövning eller under lokal bedövning genom injektion (11 § p. 3).

Djurskyddsförordningen (1988:539)

Undantag från ovanstående rörande operativa ingrepp medges enligt 25 §. Av denna författning framgår bl.a. att det är tillåtet att kastrera husdjur även om det inte finns veterinärmedicinska skäl. Handjur av gris får kastreras utan att veterinär anlitas under förutsättning att kastreringen sker innan djuret uppnått sju dagars ålder. Vid kastrering av äldre grisar ska ingreppet göras under bedövning.

Förordning (2012:540) om stöd för vissa kostnader i samband med kastrering av grisar eller för vaccinering mot galtluk

Stöd får lämnas till företag för kostnader för bedövning och smärtlindring av grisar vid kastrering eller för vaccinering mot galtluk. Stödet ska lämnas som ett stöd av mindre betydelse (även kallat *de minimis*-stöd) enligt EU-förordningen 1535/2007.¹

Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2009:85) om operativa ingrepp samt skyldigheter för djurhållare och för personal inom djurens hälso- och sjukvård²

Enligt 5 kap. 8 § ska kastrering av gris utföras på så kallad blodig väg. Endast vass skalpell av engångstyp, vass och lämpligt utformad tång eller vasst rakblad fastsatt i en hållare får användas vid kastreringen.

Enligt 5 kap. 9 § får djurhållare kastrera hangrisar under lokal bedövning under förutsättning att grisen är yngre än sju dagar. (jfr 11 § p. 3 *djurskyddslagen*).

¹ Kommissionens förordning (EG) nr 1535/2007 av den 20 december 2007 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse inom sektorn för produktion av jordbruksprodukter

² senast ändrad genom SJVFS 2011:12

Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2009:84) om läkemedel och läkemedelsanvändning³

Av 2 kap. 1-3 §§ framgår bl.a. att veterinär, för den händelse ett läkemedel saknas som är godkänt för det tillstånd och djurslag som avses, får förskriva ett läkemedel avsett för annat djurslag. Sådan förskrivning ska göras endast i undantagsfall, för att undvika att det berörda djuret vållas otillbörligt lidande.

Enligt 2 kap. 6 § får förskrivning och tillhandahållande av läkemedel till livsmedelsproducerande djur endast ske under förutsättning att de farmakologiskt aktiva substanserna finns upptagna i *tabell I i bilaga till förordning 37/2010/EU om farmakologiskt aktiva substanser och deras klassificering med avseende på MRL-värden i animaliska livsmedel*.

Av definitionerna i 1 kap. 1 § framgår bl.a. att med

- *tillhandahållande* avses läkemedel som utlämnas direkt av veterinär till djurhållare,
- *uppföljande behandling* avses läkemedelsanvändning efter det att veterinär vid varje tillfälle kliniskt har undersökt enskilt djur eller djurgrupp, samt
- *villkorad läkemedelsanvändning* avses läkemedelsanvändning utan att veterinär kliniskt har undersökt enskilt djur eller djurgrupp i anslutning till användningen.

Veterinären ska, enligt 3 kap. 18 §, vid förskrivning och tillhandahållande av läkemedel till djurhållare bl.a. lämna noggranna skriftliga instruktioner om läkemedlens användning samt ge anvisningar om omhändertagande av överblivna läkemedel, förpackningar, sprutor och kanyler.

Av 4 kap. 1-4 och 6-9 §§ framgår bl.a. att veterinär får förskriva läkemedel avsedda för gris för s.k. villkorad läkemedelsanvändning till djurhållare som genomgått en särskild utbildning i läkemedelsanvändning (4 kap. 2 §) för de djurslag som behandlingen avser. Vid villkorad läkemedelsanvändning i en grisbesättning ska veterinären genom besök minst var femte vecka kontrollera att förhållandena avseende djurhälsa och djurskydd, läkemedelshantering och journalföring uppfyller de ställda kraven. Enligt 4 kap. 10 § ska veterinären omedelbart upphöra med förskrivning av läkemedel för villkorad läkemedelsanvändning om utfärdade instruktioner inte följs eller om djurskyddet inte är godtagbart.

Enligt 4 kap. 12 § får veterinär förskriva läkemedel för villkorad läkemedelsanvändning för lokal bedövning vid kastrering av hangris yngre än sju dagar under förutsättning att

- den person som ska använda läkemedlet har genomgått, och godkänts vid, kurs enligt 4 kap. 2 § samt kurs i administrering av läkemedel för lokal bedövning till hangris vid kastrering,
- veterinären väl känner till djurhållningen i besättningen, samt
- djurhälsa och djurskydd i besättningen är sådant att det är lämpligt med villkorad läkemedelsanvändning.

³ senast ändrad genom SJVFS 2011:13

Veterinären ska även följa bestämmelserna i 4 kap. 6-11 §§. Den kurs i administrering av läkemedel för lokal bedövning som nämns i första punkten ska ge ändamålsenliga kunskaper och anordnas enligt en av Jordbruksverket godkänd kursplan.

Enligt 3 kap. 23 § får förskrivning av läkemedel med sederande (lugnande eller sövande) effekt till djurhållare endast avse användning till ett bestämt djur. Veterinär får inte förskriva eller tillhandahålla läkemedel med sederande effekt som är avsedda för injektion eller inhalation.

I 3 kap. 24 § finns en förteckning över läkemedelsgrupper en veterinär får förskriva utan föregående undersökning av djur eller djurgrupp. Bland dessa finns under *punkt 3* vaccin, läkemedel för immunologisk kastrering och antiparasitära injektionsläkemedel till gris.

Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2012:22) om ansökan om stöd för vissa kostnader i samband med kastrering av grisar eller för vaccinering mot galtluk

Företagare smågris- eller slaktsvinsproduktion kan från och med den 1 september 2012 ansöka om ersättning för kostnader i samband med bedövning och smärtlindring vid kastrering, eller i samband med vaccinering mot galtluk.

De kostnader som kan ersättas vid bedövning och smärtlindring är

- läkemedel för bedövning enligt kvitto,
- läkemedel för smärtlindring enligt kvitto,
- sprutor och kanyler med 0,26 kronor, samt
- arbetskostnad som uppstår vid behandlingarna med 4,45 kronor per gris.

De kostnader som kan ersättas vid vaccinering är

- läkemedel för vaccinering enligt kvitto,
- säkerhetsspruta enligt kvitto, samt
- arbetskostnad som uppstår vid behandlingen med 2,90 kronor per gris och behandlingstillfälle.

Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2009:3) om karenstider

Av 4 § framgår bl.a. att den aktiva substansen i ett läkemedel som används till livsmedelsproducerande djur måste återfinnas i bilaga I, II eller III till rådets förordning (EEG) nr 2377/90.

Gemenskapslagstiftning

Rådets direktiv 2008/120/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta djurskydds krav vid svinhållning

Av *kapitel 1, artikel 8 i bilagan* framgår bl.a. att alla ingrepp som sker i annat syfte än att ge behandling eller ställa diagnos och som resulterar i skada i eller förlust av känslig kroppsdel ska vara förbjudna. Undantaget är bl.a. kastrering av galtar som inte

sker genom att det slits i vävnader. Vidare framgår att ingreppet endast får utföras av veterinär eller en person med lämplig utbildning (med särskild inriktning på välbefinnandaspekter). Ingreppet ska utföras av person med erfarenhet av den teknik som används, med lämpliga verktyg och under hygieniska förhållanden. Om kastrering görs efter den sjunde levnadsdagen får ingreppet endast göras under bedövning och med långtidsverkande smärtlindring utförd av en veterinär.

Kommissionens Förordning (EG) nr 889/2008 av den 5 september 2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter med avseende på ekologisk produktion, märkning och kontroll

Av artikel 18, punkt 2 framgår bl.a. att kirurgisk kastrering inom ekologisk grisproduktion sedan den 1 januari 2012 endast är tillåten under förutsättning djurens lidande minimeras genom att använda bedövning.

Europarådets rekommendation för hållande av gris, antagen av kommittén för europeiska konventionen för skydd av lantbrukets djur (T-AP) den 2 december 2004 (datum för ikraftträdande 2 juni 2005)

Enligt *artikel 24* ska operativa ingrepp vilka leder till stympning av gris generellt förbjudas. Åtgärder ska istället vidtas för att förebygga behovet av sådana ingrepp genom t.ex. avel eller ändrade rutiner för hållande och skötsel. Nationella ansvariga myndigheter får medge undantag från förbudet bl.a. i fråga om kastrering av hangrisar yngre än sju dagar. Kastrering av äldre grisar ska ske med bedövning och postoperativ smärtlindring.

Kommissionens förordning (EU) nr 37/2010 av den 22 december 2009 om farmakologiskt aktiva substanser och deras klassificering med avseende på MRL-värden i animaliska livsmedel

I *bilagan, tabell 1* listas de tillåtna läkemedelssubstanser för vilka gränsvärden för högsta tillåtna restmängder i livsmedel (MRL) fastställts.

Europaparlamentets och Rådets direktiv 2001/82/EG av den 6 november 2001 om upprättande av gemenskapsregler för veterinärmedicinska läkemedel

I *artikel 11* finns en så kallad kaskadprincip beskriven. Innebörden är att en veterinär, om godkänt läkemedel för aktuellt djurslag och tillstånd saknas, i första hand ska välja annat godkänt veterinärmedicinskt läkemedel avsett för annat djurslag. I andra hand ska godkänt humanläkemedel eller veterinärläkemedel godkänt i annat land väljas. I tredje hand kan ex-tempore-läkemedel användas. En förutsättning för att läkemedel ska få användas till livsmedelsproducerande djur är att den aktiva substansen finns upptagna i *förordning 2377/90:s bilagor I, II eller III*. Om ingen uppgift om karenstid finns, ska den vara 28 dagar för kött. Kaskadprincipen ska tillämpas undantagsvis och

på eget direkt ansvar och i synnerhet för att undvika att djuren vållas otillbörligt lidande.

Europaparlamentets och Rådets Förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel

Enligt punkt 1 p, kapitel V, avsnitt II i bilaga I ska kött förklaras otjänligt som livsmedel om det uppvisar patofysiologiska förändringar, avvikelser i fråga om konsistens, otillräcklig avblodning (utom för vilt) eller organoleptiska avvikelser, särskilt en uttalad könsluk.

Kommissionens Förordning (EG) nr 889/2008 av den 5 september 2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter med avseende på ekologisk produktion, märkning och kontroll

Av artikel 23, punkt 2 framgår bl.a. att det är förbjudet att inom ekologisk produktion använda hormoner eller liknande ämnen som är avsedda att kontrollera fortplantning eller för andra ändamål (till exempel brunst-synkronisering).